

Elämän makua mutta miksi?

Peilaajan tuttava palasi Amsterdamista, jossa hän oli osallistunut oman alansa eli ryhmäpsykoterapian maailmankonferenssiin. Kun asialliset kuulumiset oli kerrottu, Peilaajaa huvitti kuulla miten oli sosiaalisen ohjelman läitä.

Ei kehattavasti. Lähes jokainen cocktail-nakki ja drinkki oli sitä paitsi pitänyt maksaa itse, vieläpä kuukausia etukäteen.

Peilaaja alkoi muistella IAMCR:n ym. konferensseja, notkuvia leikkelepöytiä ja pulloissa tai jo lasseissa helmeileviä juomia. Elämän makua!

Miksi esim. lääketeollisuus ei sponsoroi ryhmäpsykoterapeutteja? Kai siksi että intressit ovat ristikkäiset. Mitä enemmän ja parempaa terapiatyötä tehdään, sitä vähemmän tarvitaan psyykenlääkkeitä.

Mutta miksi sitten joukkotiedotusalan suuryritykset sponsorivat toisinaan avokätisestikin tiedotustutkijoi- ta?

Ilman syytä

Se joka muistaa Tiedotustutkimus-lehden 80-luvun alun numeroita saattaisi kuvitella, että uutinen journalistisena muotona on jo kuollut ja kuopattu; niin kovaa ja myös yksioikoista oli uutisjournalismin kritiikki.

Vielä mitä. Tämänvuotisilla Journalismin päivillä Lappeenrannassa uskottiin uutisen elävän vahvana myös yli 90-luvun, tosin uudistuneena. Pikku erimielisyydet koskivat korkeintaan uudistumisen suuntaa.

Keskisuomalaisen päätoimittaja Risto Pynnönen sanoi sekä uskovansa että toivovansa uutisen kehittyvän 90-luvulle "subjektiivisemmäksi", mitä käsitettä hän ei määritellyt. Samalla hän mm. arvosteli ankarin sanoin Seppo Heikinheimoa, joka oli hänestä pannut ilman syytä matalaksi maakuntien musiikkitapahtumia. Ilman

syytä, hän korosti.

Tässä kohden alkoi useamman kuin yhden viisari värähdellä. Nopein ehti ensin — ihan oikea käytännön toimittaja muuten:

— Mitä ihmettä sinä valitat? Ilman syytä matalaksi paneminen juuri on "subjektiivisuutta" jos mikään.

Voi ontologiaa voi

Peilaaja ei voi mitään yhdelle paheistaan, epämuodikkaalle ontologian harrastukselle.

Pirteä keski-ikäistynyt nuori Pekka Sauri kirjoitti kolumnissaan (Iltalehti 18.8.89) mm. näin:

"Olemme 'ymmärtäneet', ettei puheen, kirjoituksen ja muun esittämisen ulkopuolella ole mitään - - - ja että todellisuus on keskustelun kestäessä mahdollisesti, ja heikkoina hetkinä toivottavastikin, syntyvä *sopimus*."

Tällainen kehitys on — sikäli kuin se on kaiken demokratian edellytys — tietenkin välttämätön maa-planeetan säilyttämiseksi elinkelpoisena."

Jos esittämisen ulkopuolella ei ole mitään, ei tietenkään ole olemassa myöskään mitään konkreettista, materiaalista elinkelpoisuutta tai -kelvottomuutta. Huoli planeettamme kohtalosta on siis täysin turha.

Peilaaja toivoo myös lukijoilta näytteitä hyvien kirjoittajien epäjohdonmukaisuudesta. Ensimmäinen palkinto: kunniamaininta, muut palkinnot: maininta.

Apuja miten tätä syödään

Kaikilla yliopistoilla ja muilla korkeakouluilla taitaa nykyään olla oma täydennyskoulutuskeskuksensa. Jotakin niissäkin räpistellään, mutta käytännön maailma on taas kerran monta askelta edellä.

Peilaajan käteen osui sattumalta Suomen Markkinointiliiton tämän vuoden koulutusohjelma. Eniten siinä kiinnosti kurssi nimeltä Yritystilaisuuksien tarjoi- lu, paikkana muuten hotelli Hesperia Helsingissä. Seuraavassa näytteitä ohjelmasta:

"Lintu, Pöytään vadilla vai lautasella?

Snapsiseremonia ja rapurituaalit

Kansainvälinen etiketti eli tämän päivän tavat ruoan parissa. Apuja miten tätä syödään."

Ellei Peilaaja olisi lukenut kyseistä julkaisua, hän saattaisi kertoa jopa julkisesti että hänen mieliruokansa ovat grillimakara ja ranskalaiset. Nyt hän on hiljaa ja häpeää.

Seniileimmät muistavat

"Yhteiskunta on monimutkaistunut siinä mitassa, että sen analysoiminen vaatii ohjelmatyöntekijöiltä entistä

enemmän. Esimerkiksi isä Wahlroos — poika Wahlroos olisi sekin näytelmän, ajankohtaisohjelman tai dokumentin aihe. Isä Wahlroos sijoittaa veronmaksajien ja poika säästäjien rahoja. Kumpikaan ei käytä omiaan — ja nyt molemmat ovat jopa samassa operaatioissa. Pelastaako isä pojan vai jompikumpi Suomen? - - -"

Tällaisia fraaseja latelee Reino Fraasilinna, Yleisradion uusi pääjohtaja (Linkki 31/89). Hänen uuden sukunimensä Peilaaja on lukenut jostakin city-kulttuuria ilmentävästä lehdestä.

Kaikkein vanhimmat ja seniileimmät tiedotustutkijat muistavat jopa 60-luvun. Silloinen Reino Paasilinna tuli tunnetuksi siitä, että hän paljasti esim. vakuutusalan markkinoinnin ja Suomen ulkopolitiikan propagoinnin fraasit viiltävällä tavalla.

Kaksi Volasta

Samassa Linkissä selostetaan YLEn johtajien mietteitä yhtiönsä yrityskuvasta. Kehitysohjohtaja Risto Volasen mielestä yrityskuvaa ei pidä rakentaa ainakaan todellisuutta vastaamattoman kuvan mukaan. "Kaikki yritykset, jotka eivät vastaa todellisuutta ja totuutta, epäonnistuvat." Varsinainen totuusaddikti siis.

Tutkivan journalismin keinoin Peilaaja on saanut selville, että Yleisradiossa työskentelee kaksi tohtori Volasta. Toinen on tuo todellisuus- ja totuusintoilija, toinen taas mollaa työkseen sellaista ohjelmapolitiikkaa jonka mukaan — miten yllättävää — myös tietynyyppiissä ohjelmissa olisi pyrittävä suhteelliseen vastaavuuteen todellisuuden kanssa eli siis suhteelliseen totuuteen.

Ensin tulokset

— sitten tutkimus?

"Paikallisradiot tyytymättömiä tutkimuksiin", otsikoi Sanoma Oy:n Uudet Viestimet -lehti 4/1989. Artikkelissa kerrotaan, että kaupalliset paikallisradiot ovat tyytymättömiä Tampereen yliopistossa tehtyihin paikallisradiotutkimuksiin.

"Asemat katsovat edistäneensä huomattavasti enemmän paikallista kulttuuria, kuin mitä tutkimuksessa on heidän mielestään mielipiteenomaisesti tuotu esiin", kertoo lehti paikallisradioiden katkeruudesta. Niinpä paikallisradioliitto suunnitteleeekin oman tutkimuksen tilaamista Helsingin yliopiston tiedotusopin laitokselta. Tämä tutkimus ilmeisesti todistaisi miten paikallisia ja kulttuurisia asemat ovat.

Paikallisradioliitolla on erikoinen suhtautuminen teolliseen tutkimukseen: ensin annetaan tulokset, joiden mukaan radiot edistävät paikallista kulttuuria, ja sitten

haetaan tutkijoita todistamaan annetut tulokset oikeiksi.

Eikö tätä ole tapana kutsua ideologiaksi? Näinhän Neuvostoliitossa meneteltiin Brezhnevin ja Stalinin aikana. Ensin puolue ilmoitti miten asiat ovat ja sitten tutkijat todistivat tämän oikeaksi.

Kommenteita paras

Sosialististen maiden yleinen jälkeenjääneisyys näkyy myös niiden demokraattisten kansalaisliikkeiden alueella. Seuraavassa vain kaksi surullista esimerkkiä:

"Viron uusi lehtimiesliitto yllättää venäjänkielisellä lehdellä 'Viron uudistunut tilanne vaatii objektiivista tietoa' (otsikko Sanomalehtimiehessä 16/89)

"Puolan tiedotusjärjestelmää remontoidaan, Solidarisuus lupaa kertoa kansalle vain totuuden" (otsikko Sanomalehtimiehessä 19/89).

Kiintolevy on turvalevy!

Moni tuskailee oman mikronsa kanssa, mutta helppoa ei ole sensuurillakaan.

Ongelman kokivat Helsingin ulosottomiehet, kun yrittivät takavarikoida Irma Sulkusen Miina Sillanpäätä koskenutta käsikirjoitusta. Takavarikkoa vaati Sulkuselle stipendin myöntänyt Miina Sillanpään seura.

Nimittäin: Käsikirjoitus oli paitsi paperinivaskana, myös *mikron kiintolevyllä*. Jotta kaikki bitit olisi saatu takavarikkoon, koko tietokone olisi pitänyt kyörätä maistraattiin. Eikä viaton tietokoneparka taas ollut takavarikkopäätöksen alainen.

Onneksi sopu syntyi eikä ulosottomiesten tarvinnut ryhtyä ns. kirveslinjalle.

Mutta muistakaa, kaikki tilaustutkimuksen tekijät: Ei korppuja eikä lerppeja, kiintolevy on turvallisin!

Joulun aikaan

Englantilaista poliittisen keskustelun taitoa on kehuttu, eikä syyttä. Esimerkki: Kansanedustaja Thomas Massey-Massey — kuuluisaa traktorisukua — ehdotti, että joulun nimi *Christmas* muutettaisiin muotoon *Christ-tide* (Kristus-aika) siitä syystä, että messu/mass on katolinen pippalo ja sopii huonosti protestanttiseen maahan. Hänet keskeytti opposition edustaja, joka kysyi miltä hänestä tuntuisi tulla kutsutuksi nimellä "Thotide Tidey-Tidey". Ehdotus jotenkin unohtui siihen.

Tarina tuli mieleen kuunnellessa Harri Holkerin haastattelua, jota olisi voinut erehtyä luulemaan maton ja lattian vuoropuheluksi, jolle tietäisi, että maa on vielä alempana.